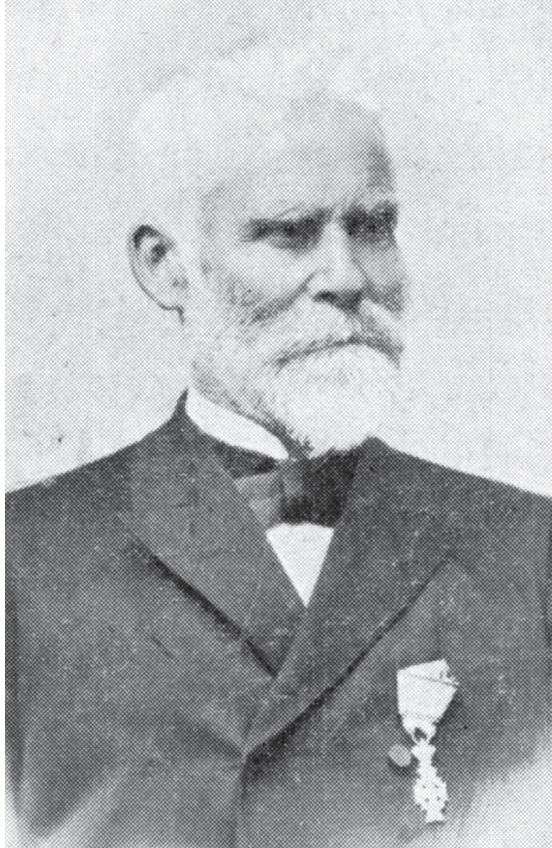

Óli Jacobsen
olijacobsen@olivant.fo

Gudmund Effersøe og konan Katrina f. Müller

han i Hjemmet, senere i Thorshavns Almueskole. Da Familien var stor og sad i smaa Kaar, maatte han tidlig bidrage sit til dens Underhold. Særligt beskæftigede han sig med Fiskeri, som han drev med stor Energi. Den store interesse han fra Barndommen havde faaet for dette Erhverv, fulgte ham Livet igennem. Endnu da han var over de 80 Aar, kunde man se ham ude på Trangisvaagsfjorden alene i en Baad med sin Fiskesnøre.

Efter i to Aar at være uddannet paa Landfogedkontoret og fire Aar paa Sorenskriverkontoret blev han

ansat som Sysselmand for Suderø i Aaret 1851 og virkede 43 Aar i denne Bestilling indtil 1. april 1894. De første Aar boede han i Kvalbø, som dengang var Øens Hovedplads. Men da Skibsfarten paa Trangisvaag begyndte at tiltage, flyttede han til denne Bygd. Mens han var Sysselmand indehavde han ogsaa andre offentlige Erhverv. Han var saaledes Medlem af det i Henhold til Landkommunalloven af 1872 oprettede Forstanderskab for Suderø Præstegæld, og fra 1874-75 var han Formand. Efter at Kvalbø sogn var udskilt som særskilt Kommune var

han Formand for Forstanderskabet for de forenede Sognes Kommune i Suderø Præstegæld fra 1875-78 og 1879-1894 i Frodebø Sogns Kommune. I Tiden 1878-1894 var Effersøe Formand for Suderø Præstegælds Forligskommission.

I 1884 blev han Dannebrogsmænd, ved sin afsked blev han udnævnt til Kancelliraad, og ved Kong Frederiks Besøg her i Byen i 1907 blev han Ridder af Dannebrog.

Han lagde betydelig dygtighed for Dagen i sin offentlige Gerning og var meget virksom og yderst hjælpsom. I hans Tid forefaldt en stærk Udvikling i flere Henseender paa Suderø, hvilket lagde stærkt Beslag paa Syssemandens Kræfter og Evner. Han hørte til den gamle Generation fra den kongelige Handels Tid, men kom ogsaa til at staa som en af Banebryderne for den ny Tid med sit rigere og stærkere pulserende Liv. Ingen, som har set Kancelliraaden, vil kunne glemme hans høje, ranke, kraftigt byggede og smukke Skikkelse, som Aarene ikke bøjede – en sand Type paa en nordisk Viking. I al sin Færd var han en sagtmødig og stilfærdig Mand, der gik frem med Lempe, og han havde en meget talrig Venneskare.

Da Sysselmandsgerningen i de første Aar ikke optog hele hans Tid drev han ved siden af Landbrug og særlig Fiskeri. Han opdyrkede et stort stykke Hauge omkring sit Hus i Trangisvaag. Som leder af Grindefangst udmærkede han sig særlig og bidrog meget til denne Fangsts Udvikling paa Suderø.

Da Kong Christian den Niende paa Rejsen til Island i 1874 kom hertil, rejste Sysselmand Effersøe sammen med Kongen til sin Faders

Stamland og besøgte flere af sine derværende Slægtninge. Han gjorde der bekendtskab med Justitarius i Overretten Jón Pétursson, som var bekendt for sin indsigt i den islandske Slægtshistorie, og denne udarbejdede senere hans Slægtsregister, som viser, at han er den 20. Mand fra Snorri Sturluson 27. fra Egil Skallagrimsson og 32. fra Grímur Kamban, som bosatte sig paa Færøerne.

Ein vala ætt

Her kann vera nevnt, at Gudmund kom at taka móti innskoti í Føroya Sparikassa í Suðuroy. Sum áður er greitt frá í Miðvikuni kom sonurin Oliver at taka við sýslumansembæti- num hjá pápanum. Tað var so í ættini í nærum 70 ár. Í 1920 varð tað, at Kristian Djurhuus tók við eftir Oliver, sum tað er umrøtt í greina- røðini um Kristian Djurhuus.

Gudmund og Katrina finga sjey børn. Fleiri av teimum eru partur av okkara søgu. Her kunnu nevast Rasmus, ein av okkara fremstu mentamonnum, Oliver, kendur sambandspolitikkari, Poul, kendur sum sakførari og Josefina, gift við reiðaranum Niels J. Mortensen. Av hesum børnum eru tað bert tvey, sum hava eftirkomarar í Føroyum. Annað teirra var Josefina, sum giftist við reiðaranum Niels J. Mortensen á Tvøroyri. Ein sonur teirra var Edvard Mitens, sum ikki eigur ætt í Føroyum. Ein systir Edvard var Ingrid, sum giftist við Richard B. Thomsen, kendur sum skald.

Elisabeth, dóttir Gudmund, giftist til Porkeris við Petur Larsen úr Gjørðum, bónda. Ein systir, Susanne, doyði ógift.

Tað var hesi ættarfólk Lise var komin at vitja.

Søgan um Jón og hansara

Elsta av børnunum hjá Gudmundi var Jón Gudmundsen Effersøe, og henda grein er serliga um hann og hansara ætt.

Lise er abbadóttir Jón. Hon veit sera nógv um hesa ættargreinina, men hon hevði nú áhuga fyri at fáa meira at vita um abba sín.

Hann hevur ikki verið so nógv alment umrøddur í Føroyum, og tí kann tað vera av áhuga at taka okkurt fram.

Jón var føddur 12. mars 1852 í Hvalba, har sýslumaðurin tá hevði sætið. Her vóru tey tvey elstu systkini fødd. Hini vóru fødd á Tvøroyri, hagar sýslumansembætið varð flutt.

Vilhelmina var fyrsta mótdrotning í Havn

Ein sýslumaður hevði møguleika fyri at geva sínum børnum eina góða útbúgving. Jón fór tískil í 1866, 14 ára gamal, á Sorø Akademi at fáa real- og studentsprógv. Her fekk hann endaligt prógv í 1870 við fyrsta karakteri.

Heilsan hevur tá ikki verið góð, tí sagt verður, at Jón frá 1873-1875 var í Føroyum av heilsuávum. Men tá fór hann til Danmarkar at lesa til lækna, og Jón verður cand. med. í 1879.

Í Keypmannahavn var Jón eisini við í føroyska studentalívinum. Hann var vinmaður við tann seinna próstin Fríðrik Petersen, sum eisini var virkin á hesum økinum.

Hjá Jón Effersøe komu ungir føroyingar saman til eina kenda fóstulávintsveitslu í 1876. Við vóru 12 føroyingar, teirra millum vóru umframt Jón og Fríðrik, Edvard Lützen, Johan Olsen, Jørgen og Hjalmar Hammershaimb.

Her vóru á fyrsta sinni bornir fram føroyskir fósturlandssangir. Hesar samkomur hildu fram í 1877, 1878 og 1879. Hesi árin var beiggin Rasmus eisini við, og nakrar av hansara bestu yrkingum komu tá fram.

Verður lækni

Í fyrsta umfari starvast Jón í Keypmannahavn, men í 1880 verður hann lækni í Havn.

Hann verður »konstitueret landkirurg« í 1880 og 1882-1883. Árin 1884-1890 er hann »fysikus« fyri Føroyar, økislækni í Havn, og lækni á gamla hospitali, sum enn sæst úti við skipasmiðjuna.

Lise t.v. í heiminum hjá oldurforeldrunum. Saman við henni er Helena Fríðheim, nevndarlimur í Kvinnufelagnum

Í komandi parti verður hildið á við frásøgn um læknavirksemið hjá Jón. Í triðja parti verður greitt frá hansara ætt og syrgiligu søguna um versionin og abbasynirnir, sum fóru í kríggj fyri Týskland undir seinna veraldarbardaga.